

II.11. ISTORIA CREDINȚEI

O boabă de rugăciune pentru ziua de azi,
Cere și pentru mâine pace și grâu în cântar,
Ș-aprinde-o lumânare pentru blajini.
Satul meu vesel își scutură blana,
Și rupe din pâine hrană și pentru câini,
În reavănul brazdei plămădită de mâini.

V. Nedelcu

II.11.1. PRIMELE AȘEZĂMINTE DE CULT ÎN SAT

Urmărind cele câteva recensăminte realizate de-a lungul timpului în Moldova, precum și alte documente referitoare la starea creștinilor sau a altor religii, voi încerca să discut despre istoria așezămintelor de cult creștin ortodox din satul Tupilați. În același timp voi discuta și despre populația ortodoxă sau de altă religie.

Informațiile documentare sau arheologice privitoare la începuturile creștinismului în zona Tupilațiului lipsesc, totuși am găsit câteva date privitoare la prezența un preot, acestea provenind dintr-un uric emis de domnitorul Vasile Lupu, în aprilie 1634. Documentul ne povestește despre Procopie Focă, căruia îi este întărită o parte din moșia Dărdăreștilor din Pogoceni, moșie megieșă cu Tupilațiul, iar cel care a scris uricul a fost preotul Ștefan din Tupilați: „Și am scris eu preot Ștefan ot Tupilați cu dzisa dumisale”. Deci preotul Ștefan este primul preot din Tupilați menționat în documente¹⁵⁹. Într-un alt document se arată faptul că în anul 1765 o casă veche din Valea lui Darie, localitate foarte aproape de Tupilați, fu dată danie de Antohie Darie unui anume preot Gheorghe din Tupilați și preotesei sale Todosica. „Ca să se roage

¹⁵⁹ D.R.H. A, Moldova, vol. XXII, doc. 91, pp. 104-105.

la jertfelnic pentru el”.¹⁶⁰ În jurul acestei danii s-a iscat mai târziu un proces între preotul Dumitru, feciorul popii Vasile, nepotul popii Ștefan din Dănești, preotul Gheorghe pierzând procesul, primește însă 20 de lei despăgubiri, în anul 1776 la 2 iulie.

Preotul Gheorghe din Tupilați mai este menționat tot la anul 1776, iunie 27, într-un alt document, în care se arată că Antohi Darie a vândut preotului Gheorghe din Tupilați, „giumatate de bătrân din bătrânul popii Edului din Puțenii și Munteni zis azi Valea lui Darie, plătind 17 stupi datorita lui Antohi Darie câte 2 lei stupul”; tot el căpăta danie de la Nec. Ghiltanul un loc de casă în seliștea Muntenilor, „cu loc împrejur cât azvârli cu măciuca”.¹⁶¹ De asemenea, mai apare menționat și într-un alt document ca „ginerile lui Vasăle Misail din Vătucani și a preotesei sale Todosăi”.¹⁶² Din nefericire, nu avem încă vreun document sau reper arheologic, care să ne ofere informații precise despre primii preoți sau existența vreunei parohii în trecutul îndepărtat al satului. Totuși aceste puține informații, tangențiale de altfel, cu privire la existența preoților din Tupilați, ne pot sugera că aici a existat o formă de manifestare a credinței, materializată printr-un locaș de cult rudimentar, care pe parcurs a evoluat. În arhiva bisericii din Tupilați s-au pătrat totuși documente care ne indică existența unei parohii de la sfârșitul sec. al XIX-lea, care îngloba și satele Mălăești și Posta Elan. Această parohie s-a menținut cu cele trei sate până în 1950 când satul Tupilați a trecut în subordinea comunei Găgești și s-a înființat parohia Găgești, cu satele: Găgești, Tupilați, Urdești. Din anul 1990, parohia Tupilați a fost reînființată, cuprinzând, satele: Tupilați, Urdești și Poșta Elan, situație care se menține și astăzi, cu excepția satului Poșta Elan care s-a desprins de parohia Tupilați în anul 2000. Referitor tot la preoți, o legendă culeasă de la profesorul David Petru din Tupilați ne povestește despre un monah găgăuz: „odată, la o înmormântare, preotul găgăuz îmbolnăvind-se, neputând deci participa

¹⁶⁰ Gheorghe Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, vol. V, partea a II a, doc. 40, pp. 42-43.

¹⁶¹ *Ibidem*, p. 60.

¹⁶² *Ibidem*, doc. 41, pp. 42-43.

la eveniment, sătenii au apelat la un preot ortodox dintr-un sat vecin, iar de atunci au rămas cu acel preot ortodox”. După cele indicate de profesor se pare că ar fi vorba de anul 1860, însă nu am găsit mențiuni despre acest preot, care totuși ne-ar fi sărit în ochi, dată fiind etnia sa. Probabil despre acest preot se cunoștea că ar fi fost probabil un urmaș al bulgarilor sau sârbilor veniți în Tupilați, însă cu trecerea timpului neamul acesta se românizase.

II.11.2. BISERICA CU HRAMUL SFÂNTULUI MARE MUCENIC DUMITRU

Biserica cu hramul Sfântului Dumitru

Dintr-o catagrafiere a bisericilor din eparhia Hușilor, întocmită în timpul Episcopului Sofronie Miclescu, pe la 1827, apare parohia Tupilați, fiind menționate și numele preoților și al dascălilor. Parohia apare ca făcând parte din ocolul Roșecii, cu biserica Sfântul Dimitrie și cu preoții Andrei, Gheorghe, și Vasili și cu dascălii Ioan și Gheorghe. Se arăta că personalul clerical a fost iertat de dajdie: „Andrei, Gheorghe, Vasili, Ioan Gheorghe, Ertații, inș(i) ot Tupilaț(i) a dumi(sale) vor(ni)c(ului), Șarban,... ce n-au plătit aceasta dajdie”. Un

alt dascăl, Vasili, apare și el ca iertat de dajdie: „Vasili... ot Tupilaț(i), bez cei ertaț(i)”.¹⁶³

La 24 septembrie 1830, într-o Vidomostie a bisericilor din Ținutul Fălciu, înregistra pentru ocolul Roșiești satul Tupilați, cu biserica având hramul Sfântul Dimitrie, un preot și doi dascăli. Șase ani mai târziu, în Vidomostia ecleziastică din anul 1836, satul Tupilați apare în ocolul Mijlocu, cu 60 de locuitori, 1 biserică, 3 preoți și 2 dascăli¹⁶⁴. În 1849 în același sat apare menționată o biserică cu trei preoți și un diacon care slujeau pentru 62 de locuitori¹⁶⁵. Dicționarul lui Lahovari consemna și el la 1892 un preot și 2 dascăli¹⁶⁶.

După cum deja am precizat, nu există dovezi documentare sau arheologice care să ne descrie viața bisericească la începutul formării satului Tupilați. Probabil la început biserica a funcționat într-o casă de pământ sau lemn ridicată de săteni, ale cărei urme mai mult ca sigur s-au pierdut. Istoricul Stoicescu Nicolae sugerează, în *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, că biserica ar fi fost construită prin secolul al XVIII-lea¹⁶⁷, între anii 1785-1787, fiind menționată familia Rosetti, proprietarul moșiei Tupilați. Biserica este prezentată cu hramul Sf. Dumitru. Deși, dacă ținem cont de alte documente, în 1785 proprietar al moșiei Tupilați era Grigoraș Costache, dar acesta între timp murise, moștenirea revenindu-le fiilor săi. Această situație a fost menționată și de preotul și istoricul I. Bobulescu, care a vizitat în anul 1930 biserica din Tupilați, mergând pe urmele proprietăților mitropolitului Veniamin Costache.

¹⁶³ Costin Clit, „O cataografie a bisericilor din Eparhia Hușilor la 1827” în *Prutul*, pp. 220-223.

¹⁶⁴ *Idem*, „Vidomostie ecleziastică din anul 1836 privitoare la Ținutul istoric al Fălciului” în *Lohanul*, Anul IV, nr. 5/2010, pp. 18-19.

¹⁶⁵ *Idem*, „O cataografie ecleziastică din 1849 privitoare la ținutul Fălciu”, *Lohanul*, Anul IV, nr. 5/2010, pp. 20-21.

¹⁶⁶ Gheorghe Gherghe, „Biserici de pe valea Jigăliei, județul Vaslui”, în *Acta Moldaviae Meridionalis*, nr. XXXIX, 2018, p. 130.

¹⁶⁷ Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, p. 878.

Însă, dintr-un „Anuar” întocmit în anul 1909 de *Administrația Casei bisericii*, la pagina 420, este prezentată pe larg parohia Tupilați, cu biserică parohială, Sf. Dimitrie, unde se arată că biserica este construită între 1802-1804, fiind din vălătuci, iar în anul 1909 era la stadiul de ruină. Tot aici se mai menționează: „Paroh, pr. Chitic S. Gheorghe, născut la 23 martie 1880, seminar superior, numit aici la 1 februarie 1905. Ca supran (supleant) preot Neștian Gheorghe, născut la 1 mai 1875, seminar inferior, numit aici la 1 mai 1875. Bis. filială Sf. Gheorghe din cătunul Mălăești, comuna Vutcani. Această parohie avea: 230 familii și 804 suflete. Într-o notă de subsol se arată că: „Biserica parohială din Tupilați e de vălătuci, s-a făcut de la 1802-1804; e spre ruină”.¹⁶⁸

În lipsa altor dovezi, considerăm că biserica menționată la 1785-1787, cât și cea de la anul 1802-1804, este una și aceeași biserică, neavând alte date, probabil a fost ridicată în apropierea celei existente și nu pe același amplasament, ci în partea de est, spre pârâul satului. Din investigațiile noastre, biserica ar fi fost construită din vălătuci și paiantă, acoperită cu materiale existente în acea perioadă, probabil stuf la început, apoi cu tablă neagră. Orientată est-vest, fiind avariată grav în urma cutremurului din 1802, consolidată după sursele orale cam pe la anul 1810, ajungând însă o ruină în anul 1909, așa cum e prezentată în Anuar. Interesant este faptul că nici un preot nu menționează acest lucru. În anul 1848 sau 1864, așa cum relatează și preotul Ioan Popa, Schineanul, într-o monografie scurtă a bisericii din anul 1950 și cum rezultă și de pe crucea existentă azi în altarul bisericii, 1864, enoriașii satului au construit o altă biserică, sfințită probabil în anul 1866, conform unui pomelnic găsit în altarul bisericii. Biserica care se menține și astăzi și care ar putea fi declarată monument istoric, are acoperișul din tablă galvanizată, ultima reparație capitală și reînvelire cu tablă zincată a fost în anul 1968, conform unui deviz găsit în arhiva bisericii. Construcția este din paiantă și vălătuci, pereții atât pe interior cât și pe exterior sunt lipiți cu pământ galben și pleavă, cei interiori lipiți și

¹⁶⁸ „Parohia Tupilați” în *Anuar 1909*, Administrațiunea Casei Bisericii, București, 1909, p. 420.

cu pământ galben și balebă de cal. Sunt văruiți și zugrăviți cu motive florale, fără a fi pictați. Tavanul este din scândură de brad vopsit în albastru. Pereții exteriori sunt placați cu scândură din brad, susținuți la încheieturi de tălpoaie din lemn masiv acoperiți cu lut galben și văruiți. Ancadramentele ferestrelor sunt din fier forjat. Stranele sunt vechi, decorate pe spătare cu motivul rozetei cu șase petale. În interior, pereții sunt decorați cu icoane cumpărate și donate de enoriașii satului. Cea mai veche icoană datează din anul 1860. Catapeteasma este din lemn pictată și placată cu icoane din anii 1860-1866.

Catapeteasmă din Biserica
Sfântul Dumitru (1860-1866)

Ușile împărătești au anumite sculpturi și decorații cu frunze și flori.

Ușile împărătești din Biserica Sfântul Dumitru

Naosul și pronaosul sunt dreptunghiulare, despărțite printr-un pridvor format din stâlpi și scânduri vopsite și decorate cu diverse icoane cu principalii sfinți.

În sfântul altar se găsește o cruce implantată într-un postament din fier ancorat în pardoseală. Pe una din fețe este trecut anul 1864, probabil anul finalizării construcției.

De-a lungul timpului biserica a mai fost reparată de câteva ori. Din surse orale, în anul 1920 biserica a luat foc, arzând bagdadia, astereala și acoperișul. Refacerea bisericii s-a făcut pe cheltuiala enoriașului Nedelcu I. Gheorghe (tatăl lui Nedelcu I. Ghe. Ion și bunicul meu), în anul 1921. Cu această ocazie a donat Bisericii și un Minei din luna Februarie

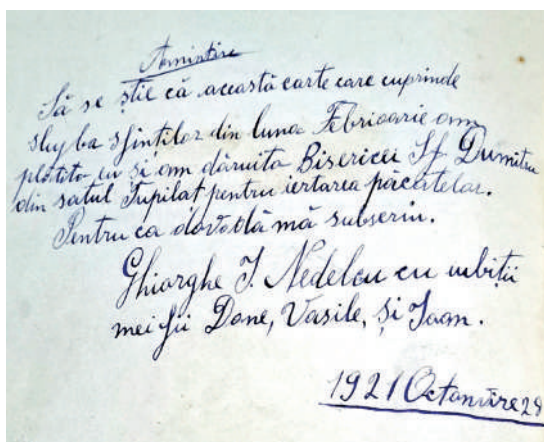
Pentru această lucrare a fost nevoit să se împrumute la Banca Creditul Agricol, Murgeni. Îmbolnăvindu-se, nu a mai reușit să returneze creditul, murind 4 ani mai târziu, în anul 1925 (informație dată de Buiuc Leu, 85 ani). Pomelnicul găsit în altar și inscripționat pe un material din scândură de fag, cu ramă, este scris în limba slavonă cu litere chirilice și grecești, fiind pomenite mai multe nume, atât vii cât și răposați, unele nefiind lizibile, iar descifrarea lor ar putea fi incorectă.

Vedere interioară din Biserica
Sfântul Dumitru

Crucea din Sfântul altar

Mineiul din luna februarie, donat de Nedelcu I. Gheorghe, 1921

„Pomelnic de vii și răposăți;

Anul 1866

Vii: Enciu, Ghiorghe, Vasilica

Răposăți: Chicu, Stana, Stoenciu, Cui?esa, Petru, Tudora, Vasăle, Tănasă, Iordachi, Cătinca, Zoița, Sti?mata, Ghiorghe, Ion, Ioana, Dimitrache, Ioana, Chicu, Mira”.

Neavând alte informații concrete, nu ne putem pronunța în privința numelor găsite pe acest pomelnic. Însă, la o privire externă a acestui document, constatăm că numele sunt scrise pe lemn de cineva care știa să scrie și care a ținut morțiș ca numele acestor săteni să se păstreze. Poate cei menționați sunt aceia care au ajutat la reconstrucția bisericii din 1864, ctitori sau niște oameni importanți în sat, inscripționați probabil de vreun dascăl, preot sau de cineva care știa să scrie. Literele sunt destul de

Pomelnic din altarul Bisericii Sfântul Dumitru, 1866

pronunțate și clare, fără ezitări între ele, ceea ce poate sugera că e totuși vorba de un preot sau un dascăl. Cei menționați în pomelnic pot să fie și oameni care s-au dedicat credinței, au donat sau au ajutat cumva biserica din sat în trecut, iar preotul, dascălul sau oamenii satului au ținut ca acești semeni să fie menționați pentru posteritate.

În luna ianuarie 1968, a fost aprobată cererea preotului Bârnovescu Dumitru către U.R.C.C., de a introduce curent electric în biserică, necesitând o investiție însemnată. Dintr-un raport de venituri și cheltuieli pe anul 1968, reiese faptul că, prin contribuția enoriașilor, s-a strâns suma de 2303 lei, iar la calendare 100 lei, la lumânări 4163 lei, la cutia milei 215 lei, la destinații speciale 1908 lei, iar din terenuri agricole 510 lei.

II.11.2.1. Curtea bisericii și clopotnița

La intrarea în curtea bisericii există o clopotniță, construită din drugi de lemn de salcâm, placată pe laterale cu scândură din brad, vopsită în verde. Crucea instalată pe clopotniță este din fier forjat, purtând înscris anul 1882, probabil anul ridicării.

Clopotul existent are o greutate de 43 kg. și are inscripționate următoarele date: „21 iunie 2001, Vasile și Mariana Nedelcu din Călărași, dăruit enoriașilor satului Tupilați”. Ca și clopotari aș aminti; Gociu Vasile, Toader Marin, Paveliuc Tnase, Anton Done, Ene Marin.

În biserica au mai fost găsite clopote vechi, deteriorate, schimbate de-a lungul anilor. Pe unul dintre ele, figurează anul 1962, „returnat pentru enoriașii satului Tupilați”, iar dintr-o lucrare a lui C. Bobulescu aflăm că Șerban Negel „se îngrijea de sfântul locaș al satului Tupilați, procurându-i

Turnul clopotniței, 1882

cărțile necesare, cum desigur și alte lucruri, printre care și un clopot în anul 1806”.¹⁶⁹ Clopotele sunt cele care anunțau și mobilizau enoriașii pentru diferite evenimente, iar pentru a fi auzit de toți enoriașii, chiar și de către cei mai îndepărtați, se lovea de multe ori mult mai apăsător, fiind pericolul fisurării acestuia, așa cum s-a întâmplat în anul 1962.

Clopote uzate, din 1808 și 1962

În urma reformei agrare din anul 1864, biserica din Tupilați a primit în proprietate ograda bisericii, adică 35 de prăjini teren în intravilan (în jur de 65 de ari) și 50 prăjini în vatra satului. Perimetrul ce mărginește curtea bisericii este împrejmuțat cu gard din plasă de sârmă, iar cel de la strada principală, refăcut în urmă cu 3 ani de zile prin inițiativa enoriașei Velicu Liliana și altor câțiva, fiind confecționat din stâlpi din fier, rectangulari și plasă din fier și cu porți bine consolidate. În curtea bisericii am găsit mai multe pietre funerare cu înscrisuri ilizibile sau scrise cu caractere chirilice, într-o limbă română

¹⁶⁹ Constantin Bobulescu, *Viața Mitropolitului Veniamin Costachi*, 1933, Chișinău, p. 66.

cu influențe slave. Probabil aici a fost primul cimitir al satului sau aparținuseră unor defuncți importanți din sat. În urma unor săpături pe care le-am făcut la baza uneia din pietrele funerare, am găsit următoarea inscripție, pe una dintre fețe: „supt această piatră, odihnește robul lui Dumnezeu... Grigorie... Dimitrie(?)”, iar pe cealaltă: „data 23 aprilie, 1843”.

II.11.2.2. Cimitirul eroilor satului

Tot în curtea bisericii Sfântul Dumitru se află și cimitirul eroilor, amplasat pe latura de vest a acesteia. Există mai multe cruci din lemn și fier forjat și un mic monument, pe care sunt înscrise numele celor căzuți la datorie în cele două războaie mondiale.

În anul 1978, prin grija enoriașilor Mihal Gheorghe și Nedelcu Panaite, a fost confecționată o placă comemorativă din fier, ce cuprinde toți eroii din sat în cele două războaie mondiale, cu următoarea inscripție:

ETERNĂ AMINTIRE
EROILOR DIN ACEST SAT
CĂZUȚI ÎN RĂZBOIUL
DIN 1916-1918 ȘI 1941-1945

În 1916-1918

- Petru A. Costache;	- Anton V. Ion;
- Andronache Vasile;	- Ciobanu I. Ghe. Gheorghe;
- Mihail I. Grigore;	- Stan Vasile;

Vedere din Cimitirul eroilor amplasat în curtea bisericii Sfântul Dumitru

- Ciacâru D. Panaite;	- Ciobataru Ghe. Vasile;
- Marin F. Ion;	- Nedelcu C. Ioan;
- Anton V. Ion;	- Ciobataru D. Vasile;
- Ciobataru F. Vasile;	- Berghiu Panaite;
- Ciobataru Ghe. Vasile;	- Nedelcu I. Mihai;
- Ciobataru Ghe. Ștefan;	- Tanu D. Sandu;
În 1941-1944	
- Popa Ghe. Gheorghe;	- Ene C. Neculai;
- Vechiu C. Ioan;	- Marin V. Chichu;
- Iftene I. Chichu;	- Ciobataru I. Neculai;
- Petcu A. Iancu;	- Carp V. Manole;
- Ciobataru S. Frumuzache;	- Pechianu V. Grigore;
- David T. Petrache;	- Manolache V. Neculai;
- Cimpoeșu Ghe. Frumuzache;	- Furcoi N. Mihai;
- Marin V. Frumuzache;	- Tălăghir D. Ion;
- Șoimu V. Gheorghe;	- Popa V. Gheorghe.

EXECUTATĂ DE MIHAL GH. ȘI
NEDELCU PANAITE – anul 1978

II.11.2.3. Preoții slujitori ai bisericii

Cu ajutorul documentelor și unor inscripții găsite la biserica din sat, ori din amintirile sătenilor, am reușit să realizez și o listă a celor câtorva preoți care au slujit în bisericile din Tupilați. Printre preoții statornici ai parohiei Tupilați identificați de noi în documente, îi amintesc pe:

Ștefan (1634),
Gheorghe (1765),
Andrei Gheorghe (1827),
Teodor Andreescu (1857-1891),
Gheorghe Neștianu (1875-1912),
Gheorghe Chitic (1909-1914),
Constantin Munteanu (1911-1914),

Nicolae (?) Zaharia¹⁷⁰ (1929-1934),

Leon Istrate (1938-1943), (?)

N. Andreescu (1943-1948)¹⁷¹,

Astăzi sătenii își mai aduc aminte de preoții încă vii în memoria lor:

Leon Istrate (1938-1943), un aprig luptător împotriva comunismului,

Ion Popa (Schineanul) (1950-1964),

Bârnovescu Ion¹⁷² (1964-1970),

Straton Petru (1970-1974). În perioada 1974-1977 a slujit în sat preotul Ioan Stan, titular la parohia Giurcani. După anul 1977, au urmat preoții:

Marcu Gheorghe (1978-1998),

Zlat Aurel (1999-2003),

Iorgu Țicău (2004-2011).

Toți preoții menționați au avut o activitate bună, fiind devotați satului.

Astăzi biserica este slujită de preotul Pintilie Petru Andrei.

Majoritatea preoților și a dascălilor care au trecut prin parohia Tupilați au lăsat urme și trăiri sufletești pe coperțile și filele unora dintre cărțile bisericești, putând de multe ori să stabilim și datele lor de serviciu la biserica din Tupilați, fiind singurele date care ne arată că au trecut și pe aici.

Primul preot care consemnează venirea în această biserică este Andreescu Theodor, pe cartea bisericească „Țipicon”, scrie despre venirea lui din seminar la parohia Tupilați, în anul 1857, iulie, 2. „De

¹⁷⁰ Numit la 1 decembrie 1929, iar la 19 august 1934 a fost ridicat de P.S.F. Nifon al Hușilor, la rangul de Iconom. La 15 noiembrie 1934 a fost transferat la cerere la parohia Vlădeni din județul Dorohoi – informații preluate dintr-o consemnare din 14 octombrie 1934 a aceluiași N. Zaharia.

¹⁷¹ Aici avem o incertitudine în ceea ce privește numele preotului, deoarece semnătura din documentul de pe care al luat informația, aflat în arhiva parohiei, este aproape indescifrabilă. Menționăm că nu am găsit alte date despre el.

¹⁷² Venit în anul 1964 direct de la penitenciar.

știut că se face de când am venit din seminaria centrală din Huși, eu Andreescu Theodor la anul 1857, iulie, în 3 zile mai”. În anul 1891 (?) acesta moare, iar un înscris al dascălului Theodor Popa din Tupilați pe o carte de cântări bisericești arată faptul că acesta s-a săvârșit la 1 ianuarie 1891, la etatea de 62 de ani, fiind nașul lui. „La întâia zi a lui ianuarie 1891, a răposat bunul meu naș, preotul Theodor Andreescu, în etate de 62 de ani (șaizeci și doi de ani)”. Acest preot este îngropat în cimitirul satului, având înscris pe mormânt, vârsta de 62 de ani.

Mormântul preotului Theodor Andreescu, din cimitirul satului

Activitate deosebit de bogată în slujba bisericii a avut-o preotul Gheorghe Neștian, care, așa cum menționează documentele, a venit în parohia Tupilați în anul 1875. În anul 1908, din arhiva bisericii din Tupilați reiese că preot al parohiei era tot preotul Gheorghe Neștianu, econom, iar dintr-un tabel cu prezența personalului clerical și achitarea lui (salariu), întocmit tot de acesta, este înscris anul 1909. Din anul 1905 i se alătură și preotul Gheorghe Chitic, pe care-l găsim în documente împreună cu preotul Neștian Gheorghe, până în anul 1912.

Dintre preoții cu o activitate bogată la nivelul bisericii din Tupilați îl menționăm pe Gheorghe Neștianu, care întocmește în anul 1909 un raport cu enoriașii satelor componente ale parohiei Tupilați care

s-au mărturisit, împărtășit și au luat aghiazma mare în postul Paștelui. „Adică în total lista prezentă conține 178 suflete, din care 86 (optzeci și șase) s-au împărtășit, iară 92 (nouăzeci și doi) au luat aghiasma mare în Postul Mare, anul 1909, pentru care se adeverește de mine subscrisă cu propriul meu condei ca duhovnic al parohiei Tupilați și sigilată”. Acest document este parafat cu sigiliul parohiei Tupilați și semnat de *duhovnic, Econom, Gheorghe Neștian*. Se știe faptul că, pentru creștinii ortodocși din întreaga lume, Postul Paștelui sau Postul Mare cum i se mai spune, cunoscut la noi ca și „patruzecimea”, denumire dată de durata postului, este foarte important și respectat de majoritatea enoriașilor.

Mai jos, tabelul întocmit de preotul Neștianu Gheorghe:

Nr. crt.	Nume și prenume	Mărturisiți	Împărtășiți	Aghiasma Mare
1	Maria Gh. Mihali	1	0	1
2	Ion V. Gh. Nedelcu	1	1	1
3	Ileana N. I. Nedelcu	1	1	0
4	Vasile Gh. Gh. Nedelcu	1	0	1
5	Maria Doni Popa	1		
6	Catrina V. Nedelcu	1	0	1
7	Doni Popa	1	0	1
8	Tasia Gh. I. Nedelcu	1	1	
9	Catinca Gh. Stoenciu	1	0	1
10	V. Ciobanu	1	0	1
11	Irina I. Nedelcu	1	1	0
12	Tasia V.Dima	1	0	1
13	Ioana V. Marin	1	1	0
14	Catinca Chiriac Anton	1	1	0
15	Nostica Popa	1	1	0
16	Elena Gh. Gh. Nedelcu	1	0	1
17	Ion Darie	1	1	0
18	Frumuzache C. Darie	1	1	0
19	V. Done	1	1	0
20	Petrache Chicu	1	0	1
21	Frumuzache Cimpoeșu	1	0	1
22	Catinca Chicu Cimpoeșu	1	1	0

23	Paraschiva Gh. Ceacăru	1	1	0
24	Anica V. Done	1	1	0
25	Anghelina I. Done	1	1	0
26	Tasia Gh. Davidu	1	1	0
27	Oprisana Gh. Cimpoeșu	1	1	0
28	Tofana V. Ciacăru	1	0	1
29	Elena C. Dimir	1	0	1
30	Zoia Stoenciu	1	0	1
31	Maria Doni Nedelcu	1	0	1
32	Gh. Nedelcu	1	0	1
33	Doni Davidu	1	0	1
34	Gh. Ciobotaru	1	0	1
35	N. Afteni	1	0	1
36	Catinca Fr. Anton			
37	Tudora V. Popa	1	1	0
38	Vasilca Gh. Nedelcu	1	1	0
39	Despa V. Pancu	1	1	0
40	Maria I. Ciobanu	1	0	1
41	Soltana D. Davidu	1	0	1
42	Soltana Fr. Chicu	1	0	1
43	Arochie M. Pancu	1	0	1
44	V. Dima	1	1	1
45	V. Ciobanu	1	0	1
46	Paraschiva V. Ciobanu	1	0	1
47	Zamfira P. Chicu	1	0	1
48	Tasia N. I. Nedelcu	1	0	1
49	Vasili Gr. Nedelcu	1	0	1
50	Calipsa N. Afteni	1	1	0
51	Gorghita V. Davidu	1	1	0
52	Profira V. Nedelcu	1	1	0
53	Anghelina Popa	1		
54	Toadir Nedelcu			
55	Maria			
56	Gh. Ciacăru	1	0	1
57	Vasile Marin	1	0	1
58	Ștefan Mihal	1	0	1
59	Velicu Pancu	1		
60	Gh. Mihal	1		
61	Gh. Davidu	1		
62	Doru (?) St. Mihal	1		

63	Ioana I. Chiriac	1	0	1
64	Tinca V. Dima	1		
65	N. Ciacăru	1	1	
66	Marghioala N. Ciacăru	1	1	0
67	(???) I. Mihali	1	0	1

Tot preotul Neștian, în anul 1909 luna octombrie, întocmește și trimite Episcopiei Huși o situație cu persoanele din parohie care trăiesc în concubinaj. Documentul, denumit „Tablou cu enoriașii din Parohia Tupilați ce trăiesc în concubinaj”, îi prezintă pe următorii Gavrilă Plăcintă (Tupilați), Costică Forcoșanu (Poșta Elan), Gh. Răbușanu (Poșta Elan), Nicolae Dima (Mălăești), I.C. Antohi (Mălăești) și I. Doboșăru (Mălăești)

Din anul 1912, îl găsim la parohia Tupilați și pe preotul Constantin Munteanu; acesta este învinuit într-un proces judecat de Tribunalul Fălciu, în anul 1914. În calitatea sa de cenzor și Președinte al obștei de arendare „Munca” din satul Tupilați, comuna Vutcani, județul Fălciu, a abuzat de calitatea sa și a sustras unele documente, pe care le-a folosit în scop politic¹⁷³.

În anul 1929, la 1 decembrie, este numit ca preot paroh, preotul N. Zaharia, iar în anul 1938, apare menționat preotul Leon Istrate.

Acesta a venit de la parohia Voinești, din județul Vaslui, mutat disciplinar, acuzat de simpatii legionare. În ciuda faptelor de care preotul era acuzat, la data de 26 decembrie 1942, Protopopiatul Fălciului de Jos a trimis o adresă Tribunalului Fălciu, prin care se arăta faptul că preotul Istrate Leon este „un element ordonat și muncitor, s-a distins prin aducerea la dreaptă credință a sectanților din parohie”. La fel procedează și credincioșii din parohia păstorită de el, Tupilați, care au înaintat o petiție de susținere a acestuia. Prin sentința nr.1471/19 martie 1943 a Curții Marțiale

Preotul Leon Istrate,
1938-1943

¹⁷³ Dreptul, jurisprudență, doctrină, legislație, București, 1915, p. 18.

Galați, părintele Istrate este condamnat la 5 luni internare într-un lagăr din Transnistria, dată cu care își încheie activitatea în parohia Tupilați. Deși preotul Leon Istrate și-a încheiat activitatea la parohia Tupilați în anul 1943, am găsit documente semnate de acesta și în anul 1950. Probabil preotul a revenit după ispășirea pedepsei în slujba comunității¹⁷⁴.

Preotul Ioan Popa (Șchineanul), apare în documente începând cu anul 1950. Un preot ordonat, cu o bogată activitate, a slujit la biserica din sat până în anul 1964. În aceasta perioadă, întocmește o monografie scurtă a bisericii, pe care am găsit-o în arhiva acesteia, consemnând faptul că biserica este construită în anul 1848 sau chiar mai veche. Zilnic, acesta a ținut un registru al intrărilor și ieșirilor de documente din cadrul bisericii, cu însemnări foarte importante pentru acea perioadă.

În anul 1964, conform deciziei nr. 6273 din data de 1 oct. 1964, a Episcopului Romanului și Hușilor, este numit ca paroh la biserica din Tupilați preotul prof. Bârnovescu Dumitru, de numele lui legându-se multe amintiri din sat. Din cauza unor convingeri politice, a fost condamnat la închisoare, fiind eliberat în anul 1964, atunci când a intrat în parohia din Tupilați. Multe documente din perioada lui consemnează o bogată activitate administrativă și ecleziastică. Dascălul Aftenie Mihai consemna pe o carte bisericească în anul 1966: „Această carte este cumpărată de P.C. Preot Bârnovescu Dumitru, parohul acestei Sf. Biserici. Iar eu mă subscriu, Aftenie Mihai, 20 feb. 1964”.

În anul 1970, îl întâlnim ca preot paroh pe Petre Straton, un părinte cu mult har, care nu prea a fost agreat de unii enoriași, fiind detașat la o altă parohie în anul 1974, ca urmare a unui conflict cu învățătorul Mihai Cosma. Însemnările lui pe diferite cărți bisericești arată și unele disensiuni existente între el și dascălul Mihai Aftene.

Din anul 1978 figurează în serviciul bisericii preotul paroh Marcu Gheorghe, care va sluji până în anul 1998, un preot apropiat

¹⁷⁴ *Părintele Leon Istrate din Lunca Banului, Vaslui, în temnița comunistă* în <https://ziarulumina.ro/societate/historica/parintele-leon-istrate-din-lunca-banului-vaslui-in-temnita-comunista-117014.html> accesat la 14.08.2023.

de enoriași, cu har, și, așa cum îl descriu sătenii, „cam șugubăț”.

În continuare, preotul Zlat Aurel, aflăm de pe un înscris, semnat chiar de el că a venit în parohia Găgești în luna decembrie 1998, ziua 6. A avut o bună activitate în cadrul parohiei, un preot cu mult har care a fost de la început interesat de construirea unei alte biserici în sat, chiar îi prezentasem câteva proiecte de biserici în funcție de mărimea comunității. În anul 1999, ca urmare a relației bune avute cu părinții mei, l-am botezat pe unicul său fiu, Iustinian.

Preotul Marcu
Gheorghe 1978-1998

Fotografie cu preotul Zlat Aurel, de la botezul fiului său, Iustinian, ținut în localul Școlii Vechi, Nași Vasile și Mariana Nedelcu (1999)

În anul 2003, a fost detașat la biserica Jigălia, ca urmare a unor disensiuni dintre el și enoriași. Din 2004, preotul Țicău Iorgu, de la parohia Murgeni, detașat fiind, care a slujit până în anul 2011, când a fost înlocuit definitiv de preotul actual, Pintilie Petru Andrei. Despre preotul Țicău Iorgu aș putea spune că el însuși este o „biserică”, o

biserică ridicată din inimă, fiind detașat la parohia Tupilați tocmai pentru calitățile sale manageriale de a găsi soluții pentru ridicarea unui nou locaș de cult. „Omul care sfințește locul și sufletele oamenilor, atingându-le cu harul său, iar întâlnirea mea cu el nu a făcut decât să schimbe în bine viața comunității, el fiind cel care a pus piatra de temelie a noii biserici” (însemnările mele din anul 2006).

Preot Iorgu Țicău,
2004-2011

Preot Andrei
Petru Pintilie

Părintele Pintilie Andrei Petru, care i-a urmat, este întruchiparea omului simplu, frumos, care a fost modelat din lutul acela sacru al unei familii înțelepte și iubitoare de oameni, continuând cu multă muncă și trudă lucrarea începută de predecesorul său, preotul Iorgu Țicău. Născut la Iași, în data de 18.11.1984, într-o familie cu 5 copii, părinții Pintilie Constantin și Mariana, oameni cu frica lui Dumnezeu, ce i-au urmat pașii în viață, în anii copilăriei, urmând școala gimnazială la liceul Miron Costin din Iași, au ținut cu tot dinadinsul ca acesta să urmeze un Seminar Teologic, trimițându-l la Botoșani la Liceul Ortodox „Sfântul Gheorghe”, pe care l-a absolvit în anul 2005. În același an s-a căsătorit cu d-ra Andreea Timoc, solicitând după cununie desfierea în cadrul Arhiepiscopiei Iași. În data de 26 octombrie 2005 a fost hirotonit întru diacon, la hramul Mănăstirii Sfântul

Dimitrie din localitatea Dimitrie Cantemir din Județul Vaslui. În data de 30 octombrie, același an, a fost hirotonit preot la Catedrala Sfinților Apostoli Petru și Pavel din Huși de către P.S. Corneliu, iar apoi a primit în grijă parohia Tupilați la data de 21 noiembrie 2005, în prezența Pr. protoereu Ioan Petre.

Întorcându-mă la preotul Iorgu Țicău, un preot destoinic și important pentru satul Tupilați, prin misiunea pe care a avut-o de a începe construcția noii biserici, am stăruit mai mult și asupra domniei sale, rugându-l a ne transmite câteva gânduri, chiar unele date biografice

menite de a-i contura activitatea. A fost chiar foarte bucuros să ne onoreze solicitarea, iar în cele ce urmează redau cele comunicate: „M-am născut la 13.02.1969 în satul Sărățeni, Comuna Murgeni. Am absolvit Școala Generală din Sărățeni și am făcut prima treaptă în cadrul Liceului Agricol Murgeni, absolvind-o în 1985. După aceea m-am înscris la seminarul teologic de la Mănăstirea Neamț, pe care l-am absolvit în anul 1992. Între 1992-1996 am urmat cursurile Facultății de Teologie Pastorală, „Dumitru Stăniloiaie” din Iași. Am fost hirotonit de P.S. Părintele Ioachim Mareș al Hușilor la 25.07.1998 pe seama parohiei Dodești, protopopiatul Bârlad, episcopia Hușilor. În anul 2003 am fost transferat la parohia Murgeni, unde activez și în momentul de față. În data de 24.10.2004 am fost înaintat la gradul de econom de preasfințitul părinte Ioachim Mareș, iar în anul 2016, pe data de 21, am fost înaintat la gradul de econom stravrofor. Între 2004-2011 am supliniț și parohia Tupilați, unde am primit misiunea de a construi o nouă biserică. În anul 2004, pe data de 24 octombrie a avut loc slujba de punere a pietrei de temelie a noii biserici din Tupilați, cu hramul Adormirea Maicii Domnului. Slujba a fost oficiată de P.S. Ioachim Mareș. Între anii 2004-2011, biserica a fost ridicată din temelii, inclusiv acoperișul, până la faza de tencuieli. Un ajutor financiar important în construirea acestei biserici l-a dat fiul satului, dl. doctor Vasile Nedelcu, pe atunci Director al Direcției Sanitare Veterinare și pentru siguranța alimentelor Călărași. Menționez că ajutorul dat de acesta, chiar de la început și apoi pe parcurs, a fost un imbold în construirea noii biserici. Terenul pe care s-a construit noua biserică a fost donat de *mătușa* Ciobanu Didina, soră a lui Ciobanu Ion, oameni deosebiți, cu care am colaborat și lucrat foarte bine, fiind sprijinul meu de nădejde. Aș menționa aici pe mulți, însă cu toții au contribuit cu câte ceva la punerea pietrei de temelie a acestei biserici. Eu, pentru această Sfântă Biserică, mulțumesc lui Dumnezeu și Maicii Sale și tuturor celor care m-au ajutat!¹⁷⁵

¹⁷⁵ Prezentare realizată de părintele Iorgu E. Țicău în 04.10.2023.

Dintre cântăreții bisericești și dascăli, din arhiva bisericii, cu o activitate demnă de menționat, indicăm pe: Th. Popa (1898-1937), Dumitru Gheorghiu¹⁷⁶, Vasile Darie, Aftene Mihai. În momentul de față pe postul de dascăl activează Diaconu Titi.

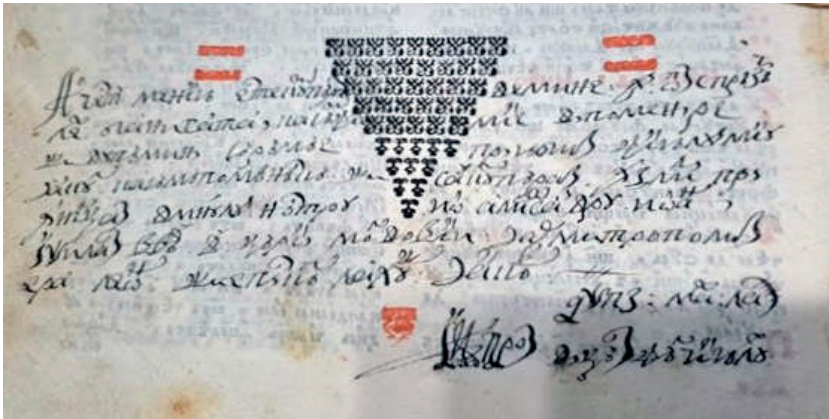
II.11.2.4. Zestrea bisericii

În biblioteca bisericii Sfântul Dumitru există și astăzi o bogată zestre de carte religioasă. Costache Șerban Negel, cel care a avut în proprietate moșia Tupilați peste 30 de ani, a cheltuit mari sume de bani pentru cumpărarea de cărți religioase pe care, o parte, le-a dăruit bisericii din Tupilați, iar altele celor din Mălăești și Scobâlțeni. Despre donațiile făcute de Șerban Costache Negel la biserica din Tupilați avem mai multe informații. Din înscrisuri am constatat: astfel, la 10 aprilie 1803, a dat acesteia un „Triod” și un „Apostol”. Primul era editat la București în anul 1798, iar al doilea la Râmnic, în anul 1794. La 15 martie 1806, Șerban Costache Negel a mai dăruit bisericii din Tupilați un „Minei”, iar trei săptămâni mai târziu, la 8 aprilie 1806, a mai donat încă trei cărți: un „Liturghier”, un „Catavasier” și un „Apostol”, iar la 26 aprilie 1816 a mai cumpărat pentru biserica din Tupilați, cu suma de 50 lei, un „Tipicon”. Pe copertile acestuia apare scris hramul ce se prăznuiește la Tupilați, cel al Sfântului Mare Mucenic Dumitru: „cumpărându-să s-au dat la biserica din satul Tupilați, țin(u)t(ul) Fălciului, de către Negel-spăr(arul), la 1801 Apr(il)”. O altă însemnare făcută pe un „Mineiu” fără copertă ne spune: „Acest Mineiu, ce are într-ânsul slujba pe șase luni”. De menționat faptul că pe un „Penticostar” editat la Râmnic, cumpărat tot de Șerban Costache Negel pentru biserica din Tupilați, a fost scris anul morții acestuia, 25 aprilie 1828.

Pe un alt Minei din 1787 apar următoarele: „Acestu mineiu este cumpărat de mine în 18 lei... ca să fie mie de pomenire și după mine, să rămâie prea bunului fiului meu Nicul, ca să mă pomenească. Și s-au

¹⁷⁶ Atât Popa cât și Gheorghiu au activat în perioada 1930-1936, Th. Popa moare la 27 decembrie 1937.

cumpărat în zilele prea înălțat domnului nostru Io Alexandru Ioan Ipsilanti, V.V. Țării Moldovii, iar mitropolit era Leon Episcop... 1787, mai 31... Diță Fălciului”.¹⁷⁷ Nu cunoaștem numele celui care a scris. Mai jos vom expune și inscripția originală:

Însemnări de pe Minei, 1787

O parte dintre aceste cărți sunt menționate și de preotul și istoricul C. Bobulescu, care a vizitat în anul 1930 biserica din Tupilați, mergând pe urmele proprietăților mitropolitului Veniamin Costache. Acesta consemnează: „într-o bună dimineață a zilei de 14 August a anului 1930, cum mă aflăm cu șederea pentru câteva zile în Zorleni, o pornii cu un tovarăș bun de sfat spre Mălăești, trecând prin pădurea Măgarului, pe lângă fosta mănăstire Bursuci, odinioară o ctitorie a neamului Costachi, ridicarăm din greu dealul Giurcanilor, dând în șoseaua prăfoasă și fără capăt de pe valea Elanului, făcurăm un mic popas la primarul Moșu Ion Chichiță și, când căldura zilei începuse a se mai ogoi, și noi ajunserăm în Tupilați sau Tuchilați cum îi mai spun unii din localnici. Tupilații au fost ai Mitropolitului Veniamin, ca moștenire părintească. El însuși ne vorbește despre aceasta, lămurindu-ne „că din casa părinților miei nu am luat nimic, ci două moșii

¹⁷⁷ Transliterație de Ionuț – Alexandru Cruceru (bibliotecar, secția carte rară din cadrul B.A.R.).

care mi s-au ales în partea mea, Tupilații și Drăgușanii... pe care le-am lăsat fraților miei; Drăgușanii lui Mateiu... iar Tupilații, țiganii și dobitoacele, lui Șarban, fratelui celui mai mic..”¹⁷⁸

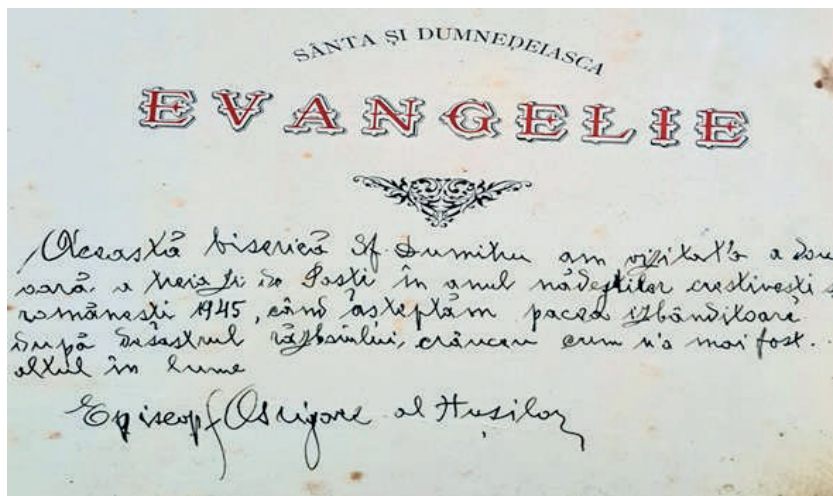
Cercetând în biserica din Tupilați însemnările făcute pe cărțile de ritual, Bobulescu află că un Triod de București din 1798 și un Apostol de Râmnic din 1794, „cumpărându-să s-au dat la biserica din sat(u) Tupilații, țin(u)t(ul) Fălciului, de către „Negel-spăt(arul)” la 1801 Apr(il) 10”, prin urmare de către fratele Mitropolitului Veniamin Costachi. O altă însemnare, făcută pe un Mineiu fără copertă ne spune că: „Acest Mineiu, ce are întrînsul slujba de șase luni, s-au aferosit la biserica din satul Tupilaților, (a) dumisale spăt(a)r Șerban Negel, de Preasfinția Sa părintele Mitropolitul Moldovei Chirio, Chirio Veniamin Negel, spre a preasf(inției) sale vecinică pomenire, la leat 1806, Marte 15, prin silința mea celui mai gios iscălit, Sofronie, arhimandrit mitr(o)p(oliei)”. Iar mai departe citim: „Să s(e) știie de când au adus cuconul Șarban triia (sic) cărți: una Liturghiia, Catavasieri, un Apostol și acest Mineiu pi șasă luni. Și eram eu dascălu Ghorghie-Ipureni, satul Tuchilați, unde s-au dat aceste cărți: umbra velătul (sic) 1806 Apr. 8”. Sau: „Să se știe de când au tremes boiarii de la Mălăești acești (sic) cărți, un Apostol, Leturghia, Catavasieru și acest Mineiu...1806 April 23”.

Însemnarea de pe Tipiconul de Iași, din 1816 sună astfel: „Ac(i) astă carte povățuitoare rânduialelor sfintelor slujbe bisericești a pravoslavnicii credinți a bisericii răsăritului ce să numește tipicon, s-au cumpărat de nevrednic(u) robul lui Dumnezeu Șarban Negel vel vornic din tipografia sfintei Mitropolii, cu preț cincizeci lei, la let 1817 Apr. 26, pentru sfânta bisarică din sat și moșia mea Tupilați dela țănuț Fălciului, unde se cinstești și să prăznuești hramul sfântului și mare-lui (...) la care s-au aferosit, spre ertarea păcatelor sale”. Aici, preotul C. Bobulescu își pune următoarea întrebare: „În însemnare este lăsat locul liber pentru a se completa cu numele sfântului”. „Să nu fi știut

¹⁷⁸ C. Bobulescu, *Din Viața Mitropolitului Veniamin Costachi, Neamul, copilăria și episcopatul*, Chișinău, 1933, pp. 64-66.

Șarban hramul bisericii satului său? Curios”. Și ultima însemnare descoperită de C. Bobulescu de pe Penticostarul de Râmnic din 7293 (1785), unde este trecută moarte fratelui Mitropolitului, adică a lui Șarban Negel: „Să se știe și de când au răposat c(u)con(u) Șarbaan (sic) Negel la anul 1828 aprilie, 25, și pentru ca să știe am însemnat aice eu dascălul Enachi din sat(ul) Vătcanei, (1)828 Apri(l) 25”¹⁷⁹

Cercetând mai departe arhiva bisericii, am descoperit: pe o evanghelie din anul 1895, publicată la tipografia București, un înscris al Episcopului Hușilor, Grigorie, din anul 1945, cu următoarea mențiune: „Această biserică Sf. Dumitru am vizitat-o a doua oară, a treia zi de Paști, în anul nădejților creștinești și românești 1945, când așteptăm pacea izbăvitoare după dezastrul războiului, crâncen cum n-a mai fost altul în lume”. Semnează Episcop Grigorie al Hușilor. Pe un Liturghier ritmic, dascălul Mihai Aftene consemnează: „Acest liturghier ritmic este propriu al meu, elev la școala de cântăreți bisericești, cl.-II-a. Anul 1944-1945, luna noiembrie”. Pe același liturghier, consemnează și data absolvirii cursurilor de cântăreți: „Absolvent, din 5-VII. 945, Aftene Mihai, Vutcani, satul Tupilați, Jud. Fălciu”.

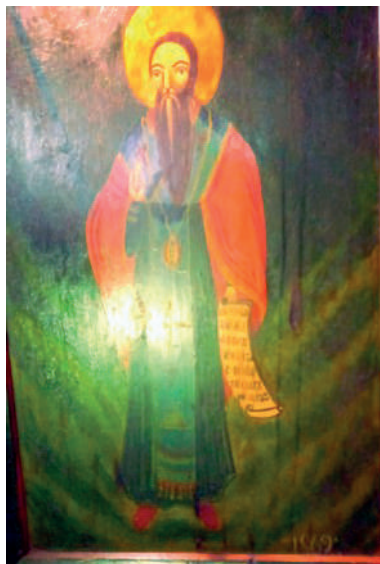
Înscrisul Episcopului Grigorie al Hușilor, 1945

¹⁷⁹ Ibidem.

Pe o carte de cântări bisericești, se observă mai multe înscrisuri, astfel: „La întâia zi a lui ianuarie, anul 1892(?), au reposat bunul meu naș, Preotul Theodor Andreescu în etate de 62 (șaizeci și doi ani)”, iar o altă inscripție scrisă de același autor: „În anul 1892 s-au săvârșit din viață părintele meu Dascălu Vasile Popa, și s-a înmormântat la 6 martie, Vineri”. Semnează Th. V. Popa. Pe aceeași copertă, mai jos: „În anul 1937, în ziua de 27 Decembrie, a încetat din viață cântărețul Th. Popa, de 62 de ani”. Pe cealaltă copertă, dascălul Mihai Aftene consemna: „Aceasta scumpă carte, care cuprinde diferite cântări bisericești, de-o rară frumusețe, este donată de Toader Popa, cântăreț bisericesc care o viață întreagă a slujit în acest locaș-biserica din satul Tupilați-cu hrumul Sf. Dumitru. S-a sfârșit din viață, mergând către Domnul în anul 1937-Decembrie 27.” Cântăreț, M. Aftene, 25 -III-a 1958.

Pe un alt *Liturghier*, am găsit următoarele inscripții: „Am fost numit preot la parohia la 1 Dec. 1929” și o altă însemnare, „17 Aprilie 1932”. Semnează pr. N. Zaharia. De asemenea, o altă consemnare: „La 22 iunie 1940- s-a semnat armistițiul între Franța și Germania, Franța fiind înfrântă”, semnează, Pr. L. Istrati. Pe cartea Dumnezeeștile Liturghii, preotul Ioan Popa consemnează: „Ca amintire din București, cu ocazia cursurilor de îndrumare socială ce le-am primit în iarna anului 1950. Proprietatea mea: Preot I. Popa”.

Pe fața interioară a coperților unei Panahide, este trecut cel ce a donat-o bisericii: „Donată de familia Preotul Ioan cu soția Popa și fiica: Felicia și Ionela, în anul 1954, 2 Februarie”. Ceva mai jos, un alt preot consemnează: „Am venit în parohia Găgești, Tupilați, în luna decembrie 1998, 6 Dec., semnează preot, Zlat Aurel”. Pe

Icoană din anul 1862

cealaltă copertă este scris un pomelnic pentru vii: (Nedelcu V-le, Lică) cu următorul conținut: *Vasile, Mariana, Cătălina-Bianca, Alexandru, Ioan, Sofia, Teodora, Verginia, Ion, Dorian, Horațiu-Aurelian, Roxana. Iar dascălul Aftene Mihai, consemnează: „Spre eternă pomenire și amintire”. Aftene Mihai. Pomelnicul este scris tot de preotul Zlate Aurel, cu ocazia sfințirii clopotului dăruit de familia Nedelcu Vasile în anul 2001.*

O bogată colecție de icoane vechi, care înnobilează pereții interiori ai bisericii poate fi observată de toți cei care vizitează biserica. Cea mai veche icoană fiind din anul 1860

O descriere interesantă, care ilustrează acest fapt, a făcut-o, pe una din copertile cărții *Slujba Învierii*, preotul Petru Straton, care consemnează: „În duioasa amintire a Sfințelor slujbe ale Învierii Domnului-ce-am săvârșit la acest sfânt altar al bisericii din Tupilați -o adevărată catedrală – sclipind în podoabele ei sfinte dărnicie a acestor pravoslavnici creștini. De ziua Învierii Domnului-1971-la Tupilați, Preot – Petru Straton”. Toate icoanele care înnobilează pereții bisericii sunt dăruite de enoriașii satului, ca, de altfel, majoritatea obiectelor de cult, înscrisurile de pe acestea și documentele existente consemnează acest lucru, aceștia contribuind inclusiv cu fonduri bănești pentru construcția bisericii.

Din documente rezultă că în anul 1950, la data de 23 decembrie, au fost cumpărate pentru biserică o evanghelie, un chivot, o cruce și un liturghier. Tabelul de mai jos cuprinde numele enoriașilor, cumpărători al acestor sfinte daruri bisericești. Iată ce se consemnează de către episcopul bisericii: „Aceste nume ale enoriașilor

Icoană donată de Florica și Sandu Anton (1972)

care au cumpărat aceste lucruri sfinte pentru sfânta biserică a Sf. Mucenic Dumitru rămân scrise în amintirea celor ce vor citi în veci de veci. Amin”. „Cumpărarea acestor sfinte s-au făcut în anul 1950 la 23 Decembrie, de la Atelierul de presaje de obiecte bisericești, Trăian Gh. Dohotaru, Str. 30 decembrie, București. Aduse din București de Consilierul, Ion Gh. I. Ciobanu.”

Nr. crt	Nume și prenume	Nr. crt	Nume și prenume	Nr. crt.	Nume și prenume
1	Ioan Gh. I. Ciobanu	49	Mihai Cozma	96	Constantin Velicu
2	Gheorghe Gh. Ciobanu	50	Emil Stoienciu	97	Gheorghe Fr. Cimpoeșu
3	Vasile Gociu	51	Manole Pancu	98	Sultana Cimpoeșu
4	Vasile Fr. Darie	52	Neculai T. Pancu	99	Doni T. Pancu
5	Gheorghe I. Ciobanu	53	Gheorghe Iord. Mihail	100	Casandra Mileluț Anton
6	Anica Gh. Ciobanu	54	Costache Stan	101	Neculai Gh. Ciobanu
7	Ghiță Ciacăru	55	Dumitru Dănăilă	102	Ilie Birda
8	Safta Pancu	56	Petrache Chiriac	103	Vasile If. Anton
9	Vasile St. David	57	Vasile Iord. Mihail	104	Vasile Șt. Mihail
10	Vasile T. Pancu	58	Vasile P. David	105	Vasile V. Done
11	Gherasim Iord. Mihal	59	Neculai V. Popa	106	Gheorghe N. Aftene
12	Tinca Iord. Mihal	60	Dumitru Fr. Marin	107	Ioan T. Ciobotaru
13	Chicu I. Ciobanu	61	Constantin Răclea	108	Vașile Șt. Ciobanu
14	Gheorghe Fr. Ciobotaru	62	Ioana Gr. Nedelcu	109	Petrache Gh. Popa
15	Costin Buiuc	63	Gheorghe V. Popa	110	Ioan I. Ghe. Nedelcu
16	Neculai I. Ceru	64	Marghioala Chiriac	111	Vasile Mit. David
17	Ifteni Ciorbagiu	65	Vasile I. Ceru	112	Ion Adela Chicu
18	Timofte Popa	66	Vasile Gheorghe	113	Gheorghe Diaconu
19	Costache Milea	67	Vasile N. Colea	114	Gheorghe Vechiu
20	Marin Popa	68	Costin V. Mihail	115	Ioan M. Ceru
21	Ioana V. Anton	69	Ghiță Nedelcu	116	Tudor V. Ciobanu

22	Doni Nedelcu – Plăcintă	70	Neculai Fr. Ciobotaru	117	Toader V. Ciacăru
23	Iordache Ichim	71	Maria Fr. Ciobotaru	118	Costea V. Darie
24	Floarea V. Ciobotaru	72	Dumitru D. David	119	Toader V. Darie
25	Ileana Berghiu	73	Toader Șt. David	120	Alexandru Lungu
26	Neculai Neltersa	74	Gheorghe V. Dima – Buiuc	121	Mina și Neculai
27	Ioan V. Marin	75	Ioana Chicu II	122	Gheorghe Ioana Petrache
28	Gheorghe David	76	Iorgu Iord. Mihail	123	Domnica și Anica
29	Ioan V. David	77	Dumitru Popa	124	Ioan Ghe. Ghe. Nedelcu
30	Ioan Gh. Ciobanu	78	Chicu V. Ciobotaru	125	Ioan I. Gheorghe
31	Gheorghe D. Ciacăru	79	Maria Colea	126	Doni Ghe. Nedelcu
32	Ecaterina V. Nedelcu	80	Marița Iord. Mihail	127	Chicu Plăcintă
33	Rada F. Marin	81	Ștefan Ghi. Ciobotaru	128	Frumuzache Ciobotaru
34	Mihai Ghe. Aftene	82	Costache Nedelcu	129	Dumitru Ciacăru
35	Ioana Dtr. Tanu	83	Costi Postolache	130	Toader Fărcoșanu
36	Vasile I. Ghe. Nedelcu	84	Costi Răbușanu	131	Tănase Judele
37	Gheorghe Tanu	85	Toader Zaharia	132	Simion Onea
38	Natalia Dtr. Toader	86	Costache Răbușanu	133	Zlătan Judele
39	Ilinca Ghe. Demir	87	Vasile Ionescu	134	Petrache Judele
40	Ioan Dumitru Mihail	88	Spiru Săpunaru	135	Gheorghe Neltersa
41	Anghelina V. Ciobotaru	89	Toader Răbușanu	136	Constantin Zaharia
42	Mihai Paveliuc	90	Gheorghe Mihail	137	Marița Gogui
43	Grigorie Ned. Tanu	91	Neculai Onea	138	Ionescu Iliana
44	Ion Iord. Mihal	92	Vasile Ungureanu	139	Dumitru Glumbescu
45	Ion Cazimir	93	Iliana Ionescu	140	Neculai Onea

46	Doni Neltersa	94	Tănase Bocanu	141	Eugen Tulbure
47	Vasile Vătămanu	95	Gheorghe Lungu	142	Anica Mihail
48	Ilie Zaharia				

Pe o parte a tabelului mai sus menționat, este consemnat și faptul că la data achiziționării acestor podoabe bisericești preot al parohiei era Leon Istrati, deși acesta, din alte documente, reiese că plecase de la parohia din Tupilați în anul 1943. O interesantă factură din arhiva parohiei Sfântul Dumitru din Tupilați, com. Vutcani, care consemnează cumpărarea de către preotul paroh Gheorghe Neștianu a unei cădelnițe din metal argintat, de la magazinul lui George Brunauer din Bârlad, pe data de 18 martie 1900, fiindu-i necesară la justificarea cheltuielilor pe anii 1900 și 1901. De altfel, din donații și fonduri publice, patrimoniul lăcașului s-a îmbogățit substanțial, menționez în trecut, că la rândul meu am cumpărat o cădelniță nouă pentru acest lăcaș.

În anul 1966, la niveluri Episcopiei Romanului și Hușilor s-au realizat o serie de inventare ale bisericilor. La biserica din Tupilați, din arhiva acesteia am găsit următorul inventar efectuat în anul 1966.

Nr. crt.	Denumirea obiectelor	Starea	Valoarea (lei)
1	Sf. Masă	Bună	25
2	Sf. Antimis	Bună	50
3	Sf. Chivot (metal)	Bună	200
4	Sf. Cruce cu picior (metal)	Bună	100
5	Sf. Evanghelie legată cu pluș	Bună	50
6	Înveliș Sf. Antimis	Bună	10
7	Liturghier legat cu carton	Bună	20
8	Sfeștnic (metal) cu 4 lumânări	Mediocră	25
9	Sfeștnic (metal) cu 3 lumânări	Bună	25
10	Sfeștnic (metal galben) cu 1 lumină	Bună	20
11	Sfeștnic (metal galben mici)	Bună	20
12	Sfeștnic (metal galben mijlociu)	Bună	20
13	Sfeștnic (metal galben mijlociu)	Bună	30
14	Acoperământ Sf. Masă (pânză)	Uzat	10

15	Acoperământ Sf. Masă (pânză)	Uzat	10
16	Fețe de masă pe Sf. Masă (pânză)	Bună	20
17	Sf. Epitaf (mușama)	Mediocră	50
18	Suport cărți lemn (în Altar)	Mediocră	10
19	Acoperiș suport cărți	Bună	10
20	Dulap Proscomidie (lemn)	Bună	50
21	Rânduiala Proscomidie (fără ramă)	Bună	3
22	Sfeștnic (alamă mijlociu)	Bună	5
23	Sf. Potir (metal)	Mediocră	250
24	Sf. Disc (metal)	Mediocră	70
25	Sf. Copie	Mediocră	10
26	Sf. Steluță	Mediocră	30
27	Sf. Linguriță (metal)	Mediocră	50
28	Procovăț mare	Mediocră	20
29	Procovăț mijlociu	Mediocră	10
30	Procovăț mic	Mediocră	10
31	Cununii (metal)	Uzat	10
32	Procovăț (3 buc.)	Uzat	30
33	Candelă altar (metal)	Bună	25
34	Cruce lemn mijlocie Altar	Mediocră	50
35	Dulap pentru Veșminte din lemn	Bună	60
36	Cădelniță metal	Mediocră	25
37	Sobă mică tuci	Uzat	50
38	Ibric (căldură)	Bună	50
39	Icoană Sf. Ilie (metal alb)	Bună	10
40	Icoane praznicale (8 buc.)	Mediocră	130
41	Felon (stofă)	Bună	400
42	Stihar (stofă)	Mediocră	50
43	Epitrahil (stofă)	Bună	100
44	Epigonatul	Mediocră	20
45	Mănecuțe	Mediocră	30
46	Brâu (stofă)	Mediocră	20
47	Rând veșminte vechi	Uzat	100

48	Cutie din lemn pentru anaforă	Bună	5
49	Tavă pentru anaforă	Mediocră	10
50	Acoperiș Sf. Masă	Bună	20
51	Acoperiș Sf. Masă (pânză cusut)	Bună	20
52	Acoperiș Sf. Masă (pânză cusut cu mătășă)	Bună	20
53	Laviar absidă Altar lângă Sf. Masă	Bună	40
54	Laviar lână produs fabrică	Bună	20
55	Altar	Mediocră	20
56	Altar din cânepă	Mediocră	15
57	Laviar Altar din cânepă	Mediocră	15
58	Bancă lemn Altar	Mediocră	10
59	Spălător lemn și zid	Mediocră	20
60	Cuier pentru pălării în Biserică	Mediocră	5
61	Clopot	Bună	10
62	Scaun lemn în altar	Mediocru	20
63	Ștergar pentru proscomidiar	Mediocru	10
64	Ștergar pentru botez	Mediocru	10
65	Perdea pânză simplă geam Altar	Mediocru	10
66	Schelet Catapeteasmă cu Sf. Uși	Bună	1000
67	Icoane Catapeteasmă Mari (8 buc)	Bună	240
68	Icoane mici și mijlocii (diferite) (33 buc)	Bună	495
69	Icoană serafim	Mediocră	10
70	Icoane praznicale în biserică (4 * 75)	Mediocră	75
71	Icoane mari diferiți sfinți în biserică	Mediocră	380
72	Policandru metal	Bună	200
73	Strană cântăreș	Bună	100
74	Străni pentru credincioși (21 buc.)	Bună	500
75	Dulap pentru arhivă	Bună	40
76	Masă pentru epitaf	Mediocră	10
77	Masă pentru ofrande	Mediocră	10
78	Analog din lemn (cu 4 picioare)	Mediocră	20
79	Acoperiș analog	Bună	10
80	Iconostas bărbați	Bună	20

81	Iconostas femei	Bună	20
82	Cruce lemn mijlocie	Mediocră	25
83	Cruce lemn mare pentru morți	Mediocră	80
84	Cruce lemn mijlocie pentru morți	Mediocră	50
85	Cruce Catapeteasmă	Mediocră	50
86	Sfeștnice lemn mari (6 buc.)	Mediocră	30
87	Sfeștnice lemn mijlocii (7 buc.)	Mediocră	45
88	Candele metal în biserică (5 buc.)	Mediocră	125
89	Candele metal (5 buc.)	Uzate	50
90	Cruce metal mică pentru iconostas biserică	Uzate	20
91	Triplete metal pentru Sf Altar	Uzate	20
92	Prapori (steag pentru morți)	Uzate	20
93	Prapori (steag pentru morți)	Uzate	20
94	Cutie (disc din tablă)	Mediocră	8
95	Cutie tablă pentru botez	Mediocru	7
96	Evanghelie carton	Uzată	10
97	Liturghier vechi	Uzat	5
98	Apostol legat	Bun	20
99	Octoih legat	Bun	20
100	Triod legat	Bun	20
101	Penticostar	Bun	30
102	Catavasier legat	Bun	20
103	Psaltire legat	Bun	15
104	Moliftelnic legat	Mediocru	20
105	Tipic vechi	Mediocru	20
106	Cazanie legată	Mediocru	10
107	Aghiazmatar legat	Uzat	10
108	Carte de cântări bisericești	Mediocru	10
109	Carte de cântări bisericești	Mediocru	5
110	Orologiu bisericesc	Bun	20
111	Te Deum legat	Bun	20
112	Rânduiala parohiei	Bună	20
113	Carte cântăreț Sf Liturghie	Bună	5

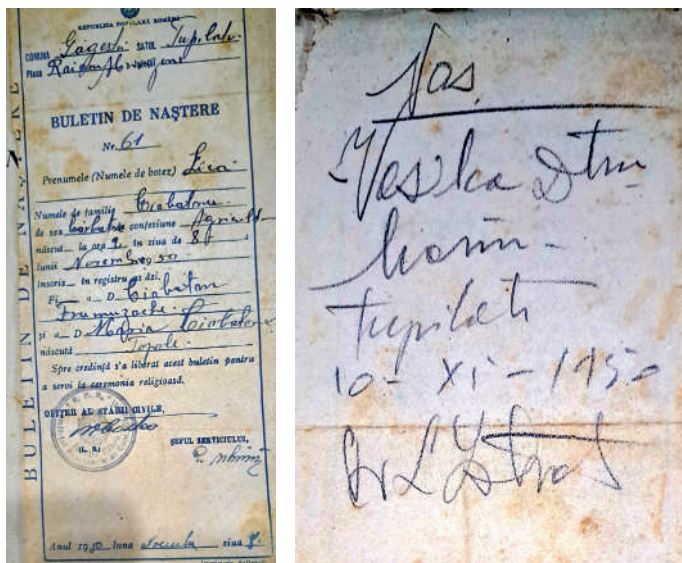
114	Mineie legate (12 buc.)	Bună	120
115	Cutie pentru cele necesare botez	Uzată	5
116	Acoperiș pentru masă	Buna	20
117	Catapeteasmă pt Epitaf	Buna	10
118	Fața de masă pentru colivă	Mediocru	10
119	Acoperământ suport icoane (3)	Bună	30
120	Iconostase (prosoape)	Bună	50
121	Perdele, icoane și geam (15 buc.)	Bună	150
122	Bancă scândură lungă	Uzată	10
123	Sobă de tablă și tuci	Bună	100
124	Cristelniță de tablă	Bună	100
125	Caldărușă pt aghiasmă mare	Buna	30
126	Căldare pentru apă	Buna	30
127	Foarfece pentru botez	Buna	10
128	Stingător lumânări	Buna	5
129	Scaune mici vechi	Uzate	20
130	Levicere lână (8 buc.)	Mediocra	160
131	Levicer lână ales	Uzat	10
132	Perdele icoane praznicele Maica Domnului (2 buc.)	Buna	20
133	Acoperiș pentru analog	Buna	10
134	Tampon pentru cancelarie	Buna	5
135	Brâie pentru dat sicriul în apă	Buna	20
136	Lacăt pentru biserica	Buna	10
137	Ladă de lemn pentru mucuri lumânări	Mediocra	10
138	Vercernicul cântărilor	Buna	20
139	Stampila de cauciuc	Buna	20
140	Parafa cauciuc	Buna	15
141	Liturghier vechi	Uzat	5
142	Evangelhie veche	Uzat	10
143	Cazanie Tilerzim	Buna	50
144	Cununii noi	Buna	50
145	Învelitoare masa panza	Buna	50

146	Fata de nailon pt. Sf. Masa	Buna	30
147	Icoana praznicala Sf. Dumitru	Buna	30
148	Fata masa nailon 4 m	Buna	30
149	Levicer lana ales mic dupa Sf. Dumitru	Buna	30
150	Levicer (cuvertură)	Buna	30
151	Icoana praznicală	Buna	30
152	Levicer lână în podea	Buna	30
153	Levicer de coade cu câlț	Buna	20
154	Levicer din cârpe și cânepă	Buna	20
155	Levicer din cârpe și câlț	Buna	20
156	Levicer mic cânepă	Buna	15
157	Levicer lână poduri mare	Buna	35
Intrări în 1964			
158	Căldare mai lata	Buna	20
159	Fața de masă nailon	Buna	25
Intrări în 1965			
160	Clopot 15 kg	Buna	50
161	Scaune de lemn (9 buc.)	Buna	45
162	Veșminte preoțești (2 buc.)	Buna	100
163	Sobe fier (2 buc.)	Buna	110
164	Stihar anagnost	Buna	25
165	Veșminte preoțești (1 buc.)	Buna	100

În afara acestor documente, arhiva bisericii mai cuprinde și registre *mitricale*, adică certificate de naștere, botez și cununie. În cazul certificatelor de botez și cununie, pe spatele acestora se găsesc consemnate și numele nașilor, uneori și locul de unde aceștia erau originari.

Dincolo de cele deja menționate în arhiva bisericii din Tupilați, se mai regăsește și un proces verbal din 20 martie 1966, privitor la membrii consiliului Parohial din parohia Găgești.

În acesta sunt amintiți: Anghel Dumitru, Brighiu Gheorghe, Butuc Ștefan, Darie Ion, Darie Gheorghe, Ciobanu Dumitru, Ciobanu Vasile, Bălan Gheorghe, Chiușu Ion, Matei Vasile, Iorga Neculai, Ene Toader, Dionisie Ioan, Marin Ion, Manolache Ion, Manolache Vasile,

Buletin de naștere, Ciubotaru Lică, 1950 (față/verso)

Necula T. Ion, Necula T. Grigore Ion, Pavel Dumitru I ș.a. Epitrop era Ion (Nicu) Nedelcu.

O amintire importantă a bunicului meu, Nedelcu I. Gheorghe, scrisă cu mâna lui în data de 28 octombrie 1921, pe un Minei al lunii februarie, în numele lui și a copiilor: Done, Vasile și Ioan, stă mărturie a faptului că acesta era un om cu frica lui Dumnezeu, sprijinind biserica.

„Amintire-Să se știe că această carte care cuprinde slujba sfinților din luna Februarie am plătit-o eu și am donat-o Bisericii Sfântul Dumitru din satul Tupilați pentru iertarea păcatelor. Pentru ca dovadă mă subscriu.

Ghiorghe I. Nedelcu cu iubiții mei fii: Done, Vasile și Ioan. 1921, octombrie 28”.

II.11.3. BISERICA CU HRAMUL ADORMIREA MAICII DOMNULUI

Întrucât sătenii și-au dorit o biserică nouă, încă din anul 2000, au făcut demersurile necesare pentru construirea acesteia. Astăzi, o clădire impunătoare în Tupilați este biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, cu cele două turnuri ale ei, care domină prin înălțimea lor întreaga vale a Elanului. De pe șosea ori de pe dealurile ce mărginesc satul, călătorii o pot vedea din depărtare, înălțimea turnurilor fiind de 34 de metri. Piatra de temelie a noului edificiu religios, a fost pusă odată cu sfințirea locului și a amplasamentului acesteia de către răposatul episcop al Hușilor, Preasfințitul Părinte Ioachim Mareș, la data de 24 octombrie 2004, în prezența mai multor personalități din județ și din localitate. În compania răposatului, prea sfinția sa Ioachim Mareș, s-a aflat și autorul acestei cărți, ca sponsor principal și ctitor al noii biserici, având o contribuție importantă chiar de la amplasarea ei, precum și construcția în diferite etape, sprijinind cu fonduri personale și fonduri atrase de la Ministerul Culturii și Cultelor ridicarea în satul Tupilați a noii biserici. Terenul pe care s-a construit biserica a fost donat de către enoriașa Ciobanu Ghe. Didina, iar fundația bisericii, până la cota zero, s-a făcut cu piatra obținută în urma demolării școlii din satul Tupilați. Visul enoriașilor de a avea în parohia lor o biserică nouă, care să corespundă nevoilor liturgice și spirituale actuale, s-a concretizat în mare parte cu sprijinul acestora și a unor fii ai satului plecați de mult din localitate și care și-au adus aminte de locul copilăriei lor.

Biserica cu hramul Adormirea
Maicii Domnului

La această dată biserica este funcțională și se oficiază slujbe, deși este neterminată, fiind nepictată pe interior și nefinisată la exterior. Bugetul enoriașilor fiind insuficient, iar sprijinul Departamentului Cultelor întârzie, definitivarea construcției ar putea dura ani de zile.

Biserica este compusă din patru încăperi: pridvor, pronaos, naos și altar, cu două turnuri, unul fiind folosit pentru clopotniță. Al doilea turn este în centrul naosului, pentru amplificarea pe verticală a volumului. În anii din urmă, cu sprijinul enoriașilor, au fost asigurate condițiile necesare pentru

Oficierea slujbei de către preot, în Biserica cu hramul Adormirea Maicii Domnului

desfășurarea unei activități liturgice, cumpărându-se catapeteasma și diferite alte obiecte de cult. Câteva precizări importante trebuie făcute, altfel n-ar fi fost posibilă funcționarea în bune condițiuni a bisericii și respectiv oficierea slujbelor. Prin contribuția primăriei Găgești s-a asigurat încălzirea locașului prin instalarea unei centrale termice, iar obiectele de cult, absolut trebuincioase, au fost donate astfel: catapeteasma, donată de arhimandritul Epifanie Bulancea, de la Mănăstirea Măgura, Târgu Ocna; un candelabru impunător și aplicile laterale de pe pereții interiori, donate de Pintilie Mariana, mama preotului, Pintilie Petru Andrei; un iconostas al Maicii Domnului, donat de Marin Ion (Cârnu, Popeni); clopotul, cumpărat cu contribuția mai multor enoriași și a primăriei Găgești; o cristelniță, donată de Vasile I. Nedelcu; un baldachin cu loc de închinare, donat de Tanța și Valerică Borș, și multe altele, donate de enoriașii ce vor fi pomeniți în vecii vecilor. De precizat că numărul binefăcătorilor care au contribuit cu cel puțin o cărămidă la temelia noului edificiu este destul de numeros, aici

cred că trebuie menționați toți locuitorii satului, toți au contribuit cu câte ceva, iar cei care au contribuit cu sume importante la construcția și dotarea bisericii sper că vor fi trecuți în rândul ctitorilor sfântului lăcaș, așa cum este creștinește și conform legilor canonice. Iar toți, deopotrivă, în baza actelor de donație, trebuie să se regăsească în cartea de aur a construcției, pentru a fi pomeniți în vecii vecilor.

Trăind în închinare, mulți enoriași din satul Tupilați au înțeles că, pentru a face și a împlini voia Lui, e important să-și întărească în permanentă credința și încrederea în Dumnezeu, manifestând evlavie, smerenie și a-L lauda sincer, prin participare activă la viața bisericească. Așa i-am cunoscut dintotdeauna pe mulți din săteni, așa aminti aici în mod deosebit pe: Velicu Liliana și Mihai, pe Darie Ștefan, pe Ciobanu Ion, ultimii doi decedând între timp, fie-le țărâna ușoară, fiind, în timpul vieții, trup și suflet alături de noua construcție. Și chiar mulți alții și nu în ultimul rând așa aminti-o și pe tanti Maria, măicuța, așa cum o cunoaște lumea din sat, pentru că prescurile ei în formă de cruce au servit în fiecare duminică cuminecătura pentru anafura dată credincioșilor, iar ruga ei către mine s-a împlinit, prin demersurile necesare în construirea noului lăcaș de credință în sat. Un prinos de recunoștință merită și preoții Țicău Iorgu și Pintilie Andrei Petru, pentru eforturile depuse în construcția noului locaș de cult, eforturile lor vor răsplătite în vecii vecilor, prin asigurarea unui loc în care copiii lui Dumnezeu vor trăi cu El pentru veșnicie!

II.11.4. CASA PAROHIALĂ

Enoriașii satului au construit la începutul secolului XX și o casă parohială, probabil în perioada slujirii preotului Gheorghe Neșțianu. Aceasta a fost refăcută în mai multe rânduri, fiind din vălătuci cu paie și învelită cu tablă. În anul 1961, a fost transformată în magazin sătesc (cooperativă de consum). Conform unei adrese din arhiva bisericii, din data de 7 iulie 1964, venită din partea sfatului popular al comunei Găgești, se face cunoscută hotărârea adunării satești cu privire la ocuparea în continuare a acesteia de către magazinul sătesc Tupilați.

Tot cu aceeași dată, se face cunoscut și faptul că nu se poate elibera casa parohială până nu se fac formele legale de predare și aprobare de către organele superioare bisericești. S-a revenit asupra acestei decizii abia în anul 1966, ca urmare a intervențiilor făcute de preotul paroh, Bârnovescu Dumitru, iar casa parohială fiind eliberată efectiv în anul următor, 1967. Astăzi această casă nu mai servește ca și casă parohială, fiind locuită de un sătean.

II.11.5. CIMITIRUL SATULUI

Memoria înaintașilor trebuie respectată de fiecare dintre noi, cei în viață, iar cimitirul este imaginea fidelă a acestuia, ceea ce ne face să vorbim, de multe ori, despre satul de aici și satul de dincolo. Istoria cimitirului este și aceasta discutabilă. Mergând în curtea bisericii Sfântul Dumitru și analizând exteriorul acesteia, am observat prezența mai multor pietre de diferite mărimi, cu unele înscrisuri pe ele. Analizându-le mai amănunțit, am constatat că acestea sunt pietre funerare, scrise în limba română, cu litere chirilice și slavone, ilizibile în cea mai mare parte, ca urmare a degradării în timp, acoperirea acestora cu pământ și urmare a intemperiilor. De aici, am dedus faptul că ar putea fi vorba de primul cimitir al satului. Pe una dintre pietrele funerare am putut descifra următoarea inscripție: „Supt această piatră odihnește robul (?) lui Dumnezeu, Grigorie?...Dimitrie...(?), decedat la 23 aprilie 1843”.

Data de 23 aprilie 1843 este lizibilă, restul literelor sunt mai puțin lizibile, neputând descifra cu exactitate cine a fost înmormântat. Cert este faptul că e vorba de un om de vază al satului din acea vreme. Însă totodată ne duce la concluzia că odată cu reconstrucția bisericii între anii 1848-1864, enoriașii au mutat și cimitirul în capătul din jos al satului, spre sud, unde este

Piatră funerară din
curtea Bisericii Sfântul
Dumitru, 1843

și astăzi, iar toate înhumările de după anul 1848, s-au făcut în acest cimitir. Pe măsură ce localitatea s-a dezvoltat, mormintele s-au tot așezat în jurul celor anterioare, ale fondatorilor cimitirului. La început, locurile de veci au fost repartizate pe familii: nedelceștii, ocupând prima poziție la intrarea în cimitir, apoi popeștii, ciacâreștii, ciobotăreștii, antoneștii, ș.a.m.d.

Cruce veche din cimitirul satului, 1887

În partea de nord, la intrare, pe partea dreaptă, au fost stabilite locurile de veci ale poștenilor. În anii din urmă, în satul Poșta Elan s-a construit o biserică și un cimitir, nemaifiind folosit cel din Tupilați, o parte din morminte fiind deshumate și mutate în noul cimitir din Poșta Elan. În ultima perioadă, numărul solicitărilor a crescut, cimitirul s-a extins atât în lungime cât și în lățime, fără însă o sistematizare a lui. Amplasarea cimitirului s-a făcut aleatoriu, terenul pe care se află acesta fiind în pericol de a aluneca, cimitirul fiind așezat pe o zonă cu denivelări și brăzdată de numeroase izvoare subterane în partea de nord. Majoritatea crucilor vechi sunt din lemn, deteriorate, cu inscripțiile ilizibile. Am descoperit în cimitir câteva cruci vechi de la finele secolului al XIX-lea. Crucile au fost confecționate la început din lemn de salcâm, de esență tare, cioplite de meșteșugarii satului.

Ulterior, prin anii '50, au apărut și crucile din fier forjat, confecționate în cea mai mare parte de fierarii satului: Diaconu Gheorghe și

Diaconu Vasile. Astăzi, din ce în ce mai des, sunt prezente crucile din marmură ori din beton mozaicat. Așa cum am învățat de la părinții mei, pe „cei de dincolo” trebuie să-i pomenim la fiecare sărbătoare a satului, aducându-le omagii și prinosuri de recunoștință, este și motivul pentru care atât de Paștele blajinilor(morților) cât și la hramul satului se oficiază slujbe separat pentru cei „adormiți”, la care participă toți enoriașii satului, atât cei care locuiesc permanent în sat cât și cei care locuiesc în altă parte. Din păcate, cimitirul este nesistematizat, existând doar câteva alei betonate pe unde se poate circula.. În anul 2021, ca urmare a deteriorării grave a împrejurimii cimitirului și a creșterii excesive a arbuștilor și a salcânilor ce înconjurau gardul, familia mea a luat hotărârea de a susține financiar și a participa efectiv la construcția unui gard nou, cu porți de intrare și alei betonate. Am realizat astfel o împrejmuire adecvată noilor împrejurări, cu două intrări, lucrare la care și-au adus aportul prin munca fizică și câțiva enoriași din sat, menționând-i în mod special pe: Popa Ion, Velicu Mihai, Diaconu Petrica, Anton Dorel, Pancu Gelu, Pancu Velicu Elena.

Fotografie de la construcția gardului cimitirului, 2021

Și am menționat acest lucru, pentru că așa cum spuneam mai sus, cimitirul trebuie să fie oglinda satului, iar acum toți cei plecați din

sat, vin mai cu drag în cimitir, care este mai curat, mai aliniat, mai îngrijit, cu gard și cu porți noi. Și e bine că se mai implică și Primăria Găgești, chiar am apreciat acest lucru, iar faptul că a contribuit cu un buldo-excavator la amenajarea terenului în vederea construirii gardului și cu un recipient pentru depozitarea ambalajelor și a resturilor rezultate în urma procesiunilor religioase, este un prilej de a evidenția și strădania lor. Mulți dintre fii acestui sat au plecat în căutarea unui loc de muncă în alte zone ale țării, unii chiar peste hotare, și, cu toate acestea, la trecerea în neființă sunt înmormântați în cimitirul satului, pentru a-și dormi somnul de veci alături de părinții lor.

Vedere din cimitirul satului

II.11.6. HRAMUL BISERICII

Sensul termenului de hram semnifică Patronul Bisericii creștine. Termenul de hram este de proveniență slavă, înseamnă lăcaș sfânt, biserică. Hramul bisericii poartă numele sfântului protector și se ia atunci când se sfințește locul pentru construcție. Se crede că acest sfânt este și protectorul membrilor comunității respective.

Hramul satului Tupilați este sărbătorit în fiecare an la data de 26 octombrie, de praznicul Sfântului Mare Mucenic Dimitrie.

Sărbătorirea hramului în 2023,
în Biserica Sfântul Dumitru

Din vechime și până azi, au fost păstrate tradițiile și obiceiurile specifice. Făcând o corelație între înființarea bisericii ortodoxe din satul Tupilați, aproximativ anul 1675, în timpul preluării aproape în totalitate a satului de către comisul Ștefan Cerchez, probabil stabilirea hramului și a sărbătorii acestuia la 26 octombrie s-a făcut la inițiativa comisului, iar prin relația sa deosebită cu Constantin Cantemir, mare serdar pe atunci și ulterior, domnul Moldovei, pentru a-i face pe plac acestuia, a atribuit numele hramului pe cel al fiului său, Dimitrie, născut în ziua de 26 octombrie 1675. Această constata-

re este susținută și de faptul că în acea perioadă Mitropolitul Dosoftei, părintele spiritual al bisericii moldave, întreprinde o misiune de recunoaștere a ortodoxiei în țară și dispune ca bisericile și mănăstirile să primească nume de sfinți pământenii.

Conform tradiției, la hram nu se invită oaspeți, cu toate că aceștia din urmă sunt așteptați de toate familiile din sat în număr cât mai mare, cu mare plăcere. De hram, în ospete, vin prieteni, rude, neamuri, chiar și mai îndepărtate, din alte sate, stabilite în urma unor relații de căsătorie și cumetrii. Iată și o frumoasă descriere pe o carte bisericească: „Descriu un timp frumos, slujba hramului ce a fost oficiată de c. preot Stan Dumitru, preot la parohia Giurcani care girează și parohia Găgești. În 26 octombrie, anul 1974. Preot Stan Dumitru, cântăreț, Aftene Mihai, scris de mine Pomană Costică, practicant”. Odată cu oficierea slujbelor și în biserica nouă din sat, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, a început a se sărbători și acest hram din anul 2021, fără însă a avea farmecul hramului din 26 octombrie, Sfântul Dumitru.